

UNITÁŘSKÁ MORALITA

TÉMA ČÍSLA:

**BŮH MÁ
DOBROU NÁLADU**
aneb
**ZÁŽITKOVÁ
TEOLOGIE V PRAXI**

Sešit A

2017

Sešit A

■ Úvodem	
V dobrém rozmaru	3
<i>Sofia Pavala, Josef Musil</i>	
■ Inspirativní slova	
Být opojen Bohem	6
<i>Norbert Fabián Čapek</i>	
■ Bůh má dobrou náladu aneb zážitková teologie v praxi	
O čem si stromy povídají, když lidé spí	7
<i>Sofia Pavala</i>	
Bůh v mracích aneb zážitková teologie	14
<i>Jarmila Plotěná</i>	
Moje cesta k Bohu	19
<i>Libor Mikš</i>	
To lepší, co nás teprve čeká	21
<i>Jaroslav Grossmann</i>	
Zažít přítomnost Boží	24
<i>Hana Kupková</i>	
Slohovka	26
<i>Jan Všetěčka</i>	
■ Anketa	
O tom, co hezkého mě díky Bohu potkalo, a třeba trochu i o Něm	34

Sešit B

■ Anketa – pokračování	
O tom, co hezkého mě díky Bohu potkalo, a třeba trochu i o Něm	38
■ Úvahy	
Úvahy na téma dialogu křesťanství a buddhismu	40
<i>Luboš Zámíš</i>	
Musíme si pomáhat aneb Miluj bližního svého	43
<i>Jiří Kloboučnick</i>	
■ Stalo se	
Květinová slavnost v Plzni v roce 2017	45
<i>Radovan Lovčí</i>	
■ Recenze	
Nové knihy a studie věnované dějinám českých unitářů	46
<i>Radovan Lovčí</i>	
■ Liberecký kulturní objektiv Jana Šrajera	
Úspěšná česká premiéra švédského dramatu Válka	50
<i>Jan Šrajer</i>	
■ Čtení na pokračování	
Poema o Miguelu Servetovi	51
<i>Josef Musil</i>	
■ Poezie	
Zrod, Posvátná, pozemská, lidská (chvíle)	58
<i>Martin Pařík, Lucia Kubínová</i>	

UNITÁŘSKÁ MOZAIKA, číslo 3, srpen 2017. Občasník vydávaný Libereckou obcí unitářů pro členy Náboženské společnosti českých unitářů, jejich přátele a příznivce. Vedoucí redaktoři: Sofia Pavala a Josef Musil. Grafický návrh a sazba: Jiří Kloboučnick. E-mailový kontakt: elnorsen@seznam.cz, telefon 775 144 402, Josef Musil.

Dobrý den, náš milý čtenáři,

nápad na tematické zaměření tohoto čísla Unitářské mozaiky se zrodil v dobrém rozmaru.

Jednoho červnového dne jsme si telefonovali a povídali o všem možném. Řeč se stočila na projevy Božího konání v našich běžných životech. Snad právě hřejivé sluneční paprsky spojily naše myšlenky a my se shodli, že Bůh k nám přeče nepromlouvá jen ve vypjatých životních okamžicích, kdy jde o samu existenci, anebo prostřednictvím nejrůznějších vnuknutí, která nás mají nějak zdokonalit či

poučit. Takových zážitků přeče v našich životech není mnoho. Zato více je úplně běžných časových úseků, všedních zážitků a také drobných radostí.

U posledního slova předchozí věty jsme se zastavili a rozjímali o něm. Vlastně i radost by mohla mít svoji stupnici a její první dílek by se mohl označit termínem „docela drobná lidská radost“. Třeba taková, že se na vás usměje prodavačka v obchodě, že se vydaří počasí při rodinném výletě, anebo ani to – prostě uplyne den, kdy se nestane vůbec, ale prachvůbec nic. Ovšem to zároveň znamená, že se nestala žádná katastrofa. Člověk si při tom tak nějak mimoděk pomyslí: „Pane Bože, to jsem rád, že jsem na světě. Děkuji Ti za to.“ Takové pomýšlení vyvolá na tváři lehoučký úsměv spokojenosti jako projev přirozené dobré nálady.

Třeba ty hezké zážitky jsou ve skutečnosti tou nejhlubší teologií, kterou bychom měli studovat a její poznání v sobě uchovávat. Třeba právě tehdy k nám Bůh mluví nejjintenzivněji, a právě takové promlouvání k člověku má nejraději. Pokud to tak „třeba“ je, pak zároveň musí být jedno „určitě“: Bůh v té chvíli musí mít určitě dobrou náladu, když nás dobrou náladou obdarovává.

Ano, teď jsme se dopustili personifikace čili zosobnění. Víme, že někdo se bez takových pomůcek obejde, chce-li si uvědomovat – řečeno floskulí dnešní doby – „něco, co ho přesahuje“, ale my personifikaci využíváme a vůbec to neskrýváme. Díky personifikaci se z „něčeho, co přesahuje“ stává záležitost natolik konkrétní, jak si ji naše momentální rozpoložení vyžaduje.

•••••

V DOBRÉM ROZMARU

•••••

Společně jsme rozvíjeli tuhle myšlenku, až jednoho z nás (lhostejno kterého) napadlo: „Dáme jako téma dalšího čísla »Bůh má dobrou náladu.«“ Načež druhý dodal: „S podtitulem »Zážitková teologie v praxi«“. Oba jsme se tomu zasmáli. A jelikož jsme právě prožívali zážitkovou teologii v praxi, považovali jsme společný smích za projev poznání správné cesty.

Teď už šlo o to, jak a koho oslovit, protože vydolovat z někoho text nebývá někdy jednoduché; to už jsme poznali při vytváření druhého čísla Unitářské mozaiky.

Řekli jsme si, že se tentokrát nebudeme příliš snažit a pojmem celou přípravu co nejpohodověji. Ostatně blížily se prázdniny a my doufali, že letní pohoda třeba k našim dopisovatelům přivábí správnou múzu. Vytipovali jsme jen hrstku lidí na podobné vlně jako my a poprosili je o texty. Současně jsme je požádali, zda by o další příspěvky pro Unitářskou mozaiku nemohli sami požádat svoje přátele. Obzvláště jsme se těšili, až se pomyslný míček dostane k odpůrcům personifikace Boha. Sami se při čtení brzy dozvíte, jestli se tak stalo.

Světe, div se, lehkomyšlný přístup nám vyšel. K našemu překvapení se docela brzy sešla většina příspěvků tohoto čísla. Prozradíme, že prvním, kdo poslal svůj text, byla Jarmilka Plotěná, duchovní Obce unitářů v Brně. Také prozradíme, že Jarmilka oslavila kulaté životní jubileum. Nebudeme prozrazovat jaké, protože u děvčat nad 17 let se takové věci nevytrubují. Když jí dodatečně pográtulujete, ona vám to jistě prozradí sama. Zároveň dodáváme, že životní jubileum oslavil ještě jeden unitářský duchovní – Luďa Pivoňka z Obce unitářů v Plzni. Počet svíček na oslavencově dortě není tajemstvím. Přímo tady v Unitářské mozaice to prozradil Radovan Lovčí. Čtěte, dočtete se.

...Vlastně ne! Jako úplně první se z dopisovatelů ozval Martin Pařík. Napsal: „K tématu mne napadl citát z moudrosti Reb Pinchesla Korického: »Neboť radost vyvěrá z vyšších světů: ze Svatozáře Boží. Proto také radost smývá všechny hříchy.« Citát pochází z knihy Jiřího Langer Devět bran, která je svým způsobem kvintesencí toho nejlepšího z židovské mystiky. Vydalo ji v roce 2016 nakladatelství Avatar.“ Takhle hezky to Martin Písařík napsal a ještě popřál požehnaný čas.

Mimochodem, ohledně slíbených textů jsme se tentokrát museli připomínat jen výjimečně, abychom pak poznali, že i počkat se vyplatilo; autoři poslali zajímavé myšlenky. A ještě to stihli tak, abychom stačili dát finální podobu tomuto číslu do konce prázdnin, což byla naše meta.

Jo, a maličká poznámka. Počínaje tímto číslem jsme udělali jednu změnu. Zatímco v prvním a druhém čísle jsme připojovali ke jménům našich dopisovatelů přídomky: duchovní, člen, příznivec, tentokrát už jen uvádíme, kdo z dopisovatelů je duchovní. Někteří členové už třeba nejsou členové, zatímco jiní příznivci

se do uzávěrky tohoto čísla mohli stát členy, a kdo se v tom má vyznat. Ostatně Jirka Kloboučník, někdejší člen, připojil ke svému podpisu pod textem hrdý přídomek: Unitář na volné noze. My jsme mu ten přídomek z výše uvedeného důvodu smazali (ha há!), ale zmiňujeme se tady o něm proto, že vyjádřil to, oč nám jde. O unitářství a o myšlenky.

A proto: K četbě připravit – póżór – ted!

Srdečně zdraví

Sofia Pavala a Pepa Musil

21. srpna 2017.

„Umělecké opojení krásou trvá obyčejně jen po dobu, kdy máme ty předměty před sebou a potom ještě vzpomínkou oživujeme.

Nejsilnější je opojení náboženské. Být opojen Bohem, je to největší. Zahlédnouti se do nádherných prostorů věčností – to je vrcholný požitek pro toho, kdo v sobě probudil kosmické vědomí. Být to i jen záblesk okamžiku byl, kdy člověk zapomněl všechny strachy a starosti této planety, kdy zapomněl všechna zklamání a všechny křivdy, kdy povznesl se nad všechny hroby a nad oblaka slz a nářků – ty okamžiky jsou s to zahojit rychle mnoho ran, utišit mnoho bolů a nadchnouti k obětem, k práci a trpělivosti.

A jako hvězdnaté nebe je vždy otevřeno k nahlédnutí, jako nám příroda vůkol vždy štědřeji otvírá své hluboké životní taje, tak i ten v nás vždy přítomný duch je ochoten k zprostředkování onoho blaženého pocitu jednoty s veškerenstvím. Jednoty, která nás staví jako svéprávné občany do nekonečných oblastí ducha, v kterých není umírání, ani opuštění, ani nedostatku čehokoli dobrého.

Proto srdce vzhůru; za všechny nízké a více živočišné požitky jsou pro nás připraveny požitky vyšší, důstojné těch, kteří se stali účastni přirozenosti Toho, který je ve všem a ve všech na věky.“

K těmto slovům připojuje aktuální komentář **Luděk Pivoňka, duchovní:**

„Světové unitářství ve 20. století postupně dospělo k přesvědčení, že téma Bůh již není tak důležité, a proto obrátilo svoji pozornost více k člověku. Od něj očekávalo vybudování lepšího světa. Dvě světové války tento lidský optimismus výrazně oslabily. Jaké tedy bude naše 21. století? **Když budeme pozorně naslouchat slovům Norberta Fabiána Čapka, může se Bůh opět stát pevným základem a smyslem všeho. Jak ukazují současné celosvětové události, opojení Bohem je možná tím nejlepším způsobem, jak dát opět člověku naději, že i přes všechny životní víchřice a katastrofy není vnitřně prožívaný pocit jednoty s veškerenstvím jen utopíí a bláhovým snem.“**

Možná jste se při procházce v lese najednou zastavili, protože jste měli náhle intenzivní pocit, že na vás někdo promluvil. Nebo jste se na zahrádce opřeli o rozkvetlou třešeň s hlavou plnou svých lidských starostí, a ona vás z ničeho nic svojí větví objala, jako by četla vaše myšlenky. Umějí stromy mluvit? Co myslíte?

My lidé si myslíme, že jako páni tvorstva všemu rozumíme, jako jediní máme dar řeči a taky patent na rozum. Připusťme ale, jak říká jistá moudrost, že všechno je jinak. Co když stromy mluví, mají svoje energetické rozvodné závody, vodní potrubí, potravinové banky, developerskou společnost, supermarkety, a co když mají mozek, a dokonce i internet? A ještě k tomu, na rozdíl od nás lidí, jsou přirozeně schopní dožít se klidně tisíce let. Ačkoliv jsme si toho my lidé vymysleli už hodně, recept na tak takovou dlouhověkost ještě neznáme.

Moc dobrého jsme pro vás, milé stromy, neudělali. Ve vašem nejlepším věku a kypící zdravím vás kácíme a pak vaše stromové děti vysazujeme v macešských školkách, kde by nikdy vyrůstát nechtěly, a myslíme si, že je to pro vaše dobro. Dusíme vás podél cest výfukovými zplodinami, moříme vás hladu a žízní v centrech měst asfaltovým příkrovem, vyrýváme vám do kůry zamilovaná srdíčka, vy pláčete bolestí, ale my zamilovaní romantici to neslyšíme. Přicházíme do vašeho lesního společenství chovat se nikoliv jako vaši přátelé, ale jen jako lidé.

Ale dnes se mi pro vás dostalo od jednoho lesa nad Hejnicemi zvláštní cti. Před časem jsem totiž projížděla tím lesem na koni, a najednou jsem si všimla, že kůň poslouchá, a dokonce jako by odpovídal tukotem kopyt jako nějakou tajnou lesní morseovkou. A pak se zastavil a nechtěl jít dál. Stáli jsme pod dubem, a kůň dál ani krok. Pobízím ho vpřed, a nic. Kůň stál bez pohnutí dál, rostlý do země. Když jsem pochopila, že s ním nehnu a přestala se rozčilovat, začala jsem konečně poslouchat. Vítr ve větvích, řeči listů, praskání kůry a tlukot srdce dubu. A je to zvláštní, najednou jsem začala rozumět, jen úryvky, ale kontext dával smysl. Pochopila jsem, že se mi právě dostalo obrovské pocty. Sklouzla mi do dlaní po majestátních větvích, lístečky dubu si ji předávaly jako vzácný poklad.

O ČEM SI STROMY POVÍDAJÍ, KDYŽ LIDÉ SPÍ

*Sofia Pavala
duchovní*

Dub, který se jmenuje Generál, mi totiž na zkoušku půjčil ten správný klíč od lesních dveří. Musela jsem však slíbit, že jeho důvěra nebude nikdy zneužita.

Právě teď v tomto okamžiku, odemykám, odemykám les, tajemství lesních společenství a zvů vás všechny dál. Jako lidi, jako přátele.

Ten, kdo pochopí, že stromy umějí mluvit, mají paměť, cítí bolest, že rodiče žijí se svými stromovými dětmi a jejich sociální citění se s tím lidským ani nedá srovnat, se totiž už nikdy nemůže chovat v lesním království špatně. Nikdy se od lesa nepřestaneme učit jak dobře žít.

Strom. Možná bych měla začít od semínka a výhonku, ale začnu od pařezu. Třeba jste si toho někdy všimli: zdánlivě ztrouchnivělý pařez potažený zeleným mechem jako sametem, a když si na něj sednete, je tvrdý jako kámen, ani stopy po práchnivění. Kdybyste seškrabali trochu kůry, narazíte na zelenou barvu. Chlorofyl. To ovšem přece znamená, že ten pařez není mrtvý! Ale jak je to možné? Bez listů, tedy bez fotosyntézy čili bez jídla – jak mohl přežít několik set let hladovky?

Vysvětlení je (vždycky) pod povrchem. Okolní stromy do něj pumpovaly výživu prostřednictvím kořenů. Taková infuze cukrového roztoku od přátel kolegů. Určitě jste si toho všimli: Stromy se vzájemně svými kořeny spojují a proplétají. Jde o velmi spletitý systém, který spojuje většinou stromy stejného druhu. Výměna živin, tedy charitativní pomoc potřebnému nouzi, je pravidlo. Protože les ví, že každému jeho členu se časem stane, že začne být potřebným. Stačí totiž málo: Jeden datel, invaze mšic nebo smršť, a zdravý strom je zraněný nebo nemocný.

Les je vlastně superorganismus, v němž vládne specifický a tisíciletými propracovaný řád. Společně jde totiž všechno líp. Les společně vytváří lokální klima, kterým se mu daří vzdorovat povětrnostním vlivům, slunečnímu žáru i mrazu, vytváří zásobárnu vody na horší časy a má potravinové sklady. Stromy se vzájemně chrání, aby mohly žít dlouho. Protože mnohačetná úmrtí by v krytu lesní střechy způsobila díry a víchř by vyvracel další stromy a žár slunce vysušoval půdu. Dobře spravovaná lesní střecha je tedy nesmírně důležitá. Proto les podporuje i své nemocné členy. Všichni jsou pro dobro celku důležití.

A jak je to vůbec se společenskou pozicí živého pařezu? Je to strom, nebo ne? Slovník definuje strom takto: „Dřevitá rostlina s kmenem, z něž vyrůstají větve.“ Ale co když z pařezu začne rašit výhonek a vyroste nový kmen? To je mimochodem u dubů docela běžný jev. Do které věkové kategorie ho pak zařadíme? Je to teprve mladý dorostenec, nebo už úctyhodný kmet? Ať je to jakkoliv, v kořenovém aparátu pařezu jsou uloženy tisícileté zkušenosti, jak žít.

Má strom mozek? Kde byste ho hledali? Musíte ke kořenům! Tam se totiž shromažďují veškeré informace a zkušenosti o životě. A to neplatí jen o stromech... Kdo nepozná svoje kořeny, nepochopí celek...

Má les nějakou vládní organizaci? Ano, je to tak. Sice je každý strom důležitý, přesto tady funguje hierarchie. A ne každému pařezu se dostane zvláštní pocty, že ho jeho přátelé dokrmují. Je v tom jistá míra sounáležitosti, oblíbenosti. Všimněte si stromů, jak stojí blízko u sebe. Pokud k sobě netvoří dlouhé větve, je to proto, aby svému kamarádovi nevadily v růstu. Naopak, když větve stromu sahají k jeho kolegovi, jako by ho odstrkávaly z místa, je patrné, že se tady vede konkurenční boj o pozice. V budoucnu jeden nebo druhý bude muset ustoupit. Ale k tomu je ještě spousta času, během něž se stane ještě hodně věcí...

Existuje lesní solidarita? Možná větší než mezi lidmi! Dříve se běžně používala metoda tzv. kroužkování. Ve výšce jednoho metru se odstranil pruh kůry, aby strom odumřel. Bez kůry není schopen vyživovat kořeny a pomalu umírá, což může trvat i několik let. Často se však děje, že mnoho z nich roste dál. Díky podzemnímu zásobování kořenů svých kolegů.

Mluví stromy? Jak? Slyšet není naprosto nic, veškerá řeč je totiž vedena tichou poštou... Vrzání větví a šumění listů není skutečnou stromovou řečí. Mluví totiž vůně. Vysvětlím na příkladu. Všechny stromy cítí bolest, když je někdo ohlodává a okusuje. Ať jsou to housenky, srnky nebo mšice. Jakmile se housenka zakousne, v postiženém místě se změní tkáň a ta začne vysílat varovné elektrické signály. Strom vytvoří v jehličích a listech jedovaté látky, které housenku před okusováním zastaví. Když kořeny zjistí, že se něco děje, vydají impuls a listy začnou vytvářet varovné vůně. Strom je schopen ze slin hmyzu poznat, kým je napaden a pak vytvořit konkrétní parfém, kterým přivábí jiného predátora. Takhle se třeba borovice obrací s prosbou o pomoc na malé vosičky. Vosičky totiž nakladou do housenek požírajících listů vajíčka a tím je zlikvidují. Ačkoliv to zní možná drsně a drasticky, je to život. Stromy se samozřejmě umějí bránit i samy. Duby například, když jsou napadeny, vytvoří jedovatou tříslovinu, která obtížný hmyz usmrtí. K tomu, aby se informace o možném napadení rozšířila po lese, slouží kořenová síť, tedy lesní internet. Díky impulsům o nebezpečí tak za chvíli začnou všechny duby vhnět jedovaté třísloviny do žil. V této internetové podzemní kořenové síti jsou velice důležití IT specialisté a správci, tedy houby. Fungují jako optická vlákénka a jejich zasíťování lesa je tak husté, že si to prakticky nelze ani představit. Hrst lesní půdy obsahuje až několik kilometrů těchto síťových rozvodů. Námi obdělávaná zemědělská půda je bohužel, co se týče komunikace, naprosto němá. Vyšlechtováním se schopnost rostlin posílat SMS zprávy do okolí ztrácí. Naše mrkev a brambory v zemi mlčí, komunikovat neumějí. Smutné, ale je to tak.

Mimochodem, ještě k houbám. Jsou to zvláštní tvorové, doslova pozemkoví magnáti... Jejich buněčné stěny jsou z chitinu, takže se buněčnou substancí podobají spíš hmyzu, protože rostliny tuto látku nemají. Jejich podhoubí, jež vypadá

jako vata, během desetiletí dobývá okolní území. Jedna václavka ve Švýcarsku okupuje celý jeden kilometr čtvereční a je jí už asi tisíc let. V Oregonu existuje dokonce houba, které se odhaduje 2400 let, bydlí na devíti kilometrech čtverečních a váží 600 tun... Houby jsou tak největšími organismy na Zemi, jaké známe. Taková extrémně obrovská houba je samozřejmě pro stromy zabiják. Společensví a internetové spojenectví houby a stromů spočívá nejen v šíření informací v případě napadení, ale taky co se týče udržování zásob vody a živin. Podhoubí se proplete s kořeny okolních stromů a je tak možné efektivně hospodařit s jídlem, což je všestrannou výhodou.

Jak je to s tím stravováním? Je to jednoduché, bez vody to nejde. Když má strom žízeň, nemůže si vytvořit pomocí fotosyntézy cukr a hladoví. Dospělý buk například prožene svým tělem od kořenů až po špičky listů 500 litrů vody. Což není málo, proto je vláha v půdě brzy vyčerpaná. V teplém období prší nárazově, jaká je tedy praxe? Stromy si vytvářejí vlastní vodárny, do kterých si načerpají do zásoby v zimě. Byl proveden výzkum, při němž se zjistilo, že pokud mají stromy krutou žízeň, začnou křičet. My to samozřejmě neslyšíme, protože se to odehrává v rámci ultrazvuku. Vědci si to vysvětlují tak, že když se přeruší proudění vody od kořenů k listům, vznikají měřitelné vibrace. A jak se vůbec dostane voda do koruny stromu, který měří víc než sto metrů? Z dýchajícího listů a jehličí se vypařuje voda, až několik set litrů denně, tím se vytvoří podtlak a ten vytahuje vodu trubkami nahoru...

Jak se stromy vyrovnávají s vráskami a stárnutím? Mnohem lépe než lidé, u stromů je to totiž naopak. Pořádná tlustá a vrásčitá kůra je pro strom výhodou. Každý strom je jedinečný a tvorba vrásek je záležitostí osobní dispozice, a zda tady hraje nějakou roli dědičnost nebo prostopášný životní styl, to je otázka. Jak se strom cítí, poznáme z kůry velmi snadno. Pokud je kůra pokrytá ranami, které vylučují tmavou tekutinu plnou bakterií, je jasné, že je mu dost špatně. Kůže je zrcadlem duše i toho, jak se cítíme, nejen u lidí...

Dá se říci, že stromy plešatí? S nadsázkou ano, u nejvyšších větví koruny se totiž po dosažení určitého věku, cca 100 až 300 let, nové výhonky zkracují. Strom zastavuje růst směrem vzhůru a spíš tloustne. Protože nezvládá zásobovat korunu, horní větve odumírají, hlava stromu se opticky zmenšuje.

Mluvila jsem o solidaritě stromů a krmení pařezů – a co politická situace, existuje nějaká stabilní a silná vládní strana? Samozřejmě že stromová hierarchie v lese existuje. Některé druhy stromů prostě mají vždycky navrch. Kdo myslíte, že je vládcem lesa. Dub?

Možná vás to překvapí, ale buk. Zato dub nemá konkurenci ve volné krajině, umí se ubránit sám; jeho třísloviny, jimiž bojuje proti nájezdům škůdců, se využívají i ve vinařství. Víno v sudech barrique asi známe všichni...

Bukové lesy jsou ale ve střední Evropě nejrozšířenější. Buky mají sice obrovské sociální citění, jak jsem už říkala, ale jen ke svým soukmenovcům. Cizince nekompromisně utiskují. Povím vám příběh jednoho dubu a nevychovaného nevděčníka, buku. Všechno začne tím, že u paty obrovského dubu zahrabe sojka bukvice. Pak na ni zapomene a na jaře bukvice vyklíčí. A ačkoliv mladému buku chybí matka, dub je schopen mu poskytnout dostatečnou péči a stín. Vypadá to zatím velmi idyllicky. A tak buk roste a kypí zdravím. Po čase však začne tam dole v podzemí konkurenční boj. Kořeny mladého nevděčníka se vecpou do každé skuliny, uzurpují dub, kradou mu vodu a živiny z jeho spížírny a po cca 150 letech se buk vtlačí do koruny dubu a doslova mu přeroste přes hlavu. S heslem „Mládí vpřed!“ rozhodí nahoře svoji krásnou korunu a znemožní dubu zachytit světlo. Dub, uvězněný v dolním patře, se marně natahuje po světle, produkce cukru tím klesá a strom začne umírat hladem. A tak v děsu a panice udělá něco, co se normálně nedělá. Vytvoří nové větve dole na kmenech. Jsou to proutky vyhnané hrůzou a strachem ze smrti, a stejně uschnou. A dub zůstane ve své hladovce ještě několik desítek let, pak to prohraje.

Buk prostě nemá konkurenci. Překonává svoje kolegy stromy tím, že se protlačí jejich korunami a přeroste jim elegantně přes hlavu. Kdo chce žít v sousedství s bukem, musí být jednoznačně asketou. To pochopil například tis. Ví, že bukům nesahá ani po kotníky, a tudíž se adaptoval na spodní patra a vystačí si s minimem světla. Riskuje sice, že ho srny v zimě okoušou, ale proto se pojistil spížírnou dole v podzemí. Střádá úsporně živiny do zásoby, a když se mu stane nepříjemnost a někdo ho drze ohlodá, pak na jaře vyrazí výhonek znovu. Tisy, právě díky své skromnosti, jsou tisícileté, a ačkoliv dorůstají maximálně dvaceti metrů, nemají potřebu klást si vyšší cíle.

Zajímavý je také tento příběh: Do písčité oblasti kdesi v Německu se vědci rozhodli vysadit borovice, pro něž bylo prostředí a půda nejpříhodnější. Rostly, dařilo se jim dobře, až kdosi přišel s nápadem oživit lesní oblast vysazením buků. A buky rostly, prosperovaly, vytlačovaly borovice z domácího hřiště, až jim opět přerostly přes hlavu. Ale co víc – zeminu, tak příhodnou pro jehličnany, proměnily během krátké doby v klasickou půdu pro listnatý les.

A teď k meritum věci. Představím vám les jako superorganismus z pohledu celku: My lidé, kteří vcházíme do lesa na procházku, vyčistit si hlavu, nasbírat si borůvky na koláč, houby na smaženici, nadýchat se vlahého zdravého vzduchu, vnímáme les pouze v jeho přízemí. Nepřipouštíme si skutečnost, že lesní království obsahuje taky podzemní mikrosvět i několik pater stromových mrakodrapů.

Mluvila jsem o důmyslném kořenovém internetovém aparátu, jakémsi centrálním mozku lesa, který se skrývá pod povrchem. Pojďme na malou exkurzi. Téměř polovina celkové biomasy se totiž nachází právě zde. Jsou pro lidské oko

nepostřehnutelné, a přitom pro život lesa nezbytné. Jak už jsem řekla, jedna hrst zeminy obsahuje kilometr houbových vláken a bez zeminy by stromy nemohly žít, protože by neměly kde zakořenit. Obyvatelstvo pod našima nohama není nijak esteticky roztomilé, pancéřníci chvostoskok a mnohoštětinatci nevypadají jako milá kotátkka. Jsou takovým lesním planktonem, stojí na počátku potravního řetězce. Například pancéřník vypadá jako pavouček a celé kolony jich sedí pod stromem a brčkem popíjejí šťávu ze spadlého listí, jsou jakási úklidová četa. Nebo nosatci, broučci s chobotem, kterým kladou vajíčka do listů. Ročně ujdou maximálně několik metrů, víc nepotřebují. Když jim umře domovský strom, sbalí kufry a přestěhují se o strom dál. Žádný problém...

Ekosystém lesa je naprosto harmonický. Každá bytost v něm zastává svoji funkci, díky které se podílí na blahu všech. Všichni chtějí přežít, berou si ze společné pokladny a odevzdávají do ní, co je potřeba. Les je vlastně takový dobře vybavený supermarket. Například jeden strom obsahuje miliony kalorií ve formě cukru, celulózy a uhlohydrátů. Všude se dá nakoupit, co je potřeba, a platí se, až přijde správný čas. Zvláště na jaře, když stromem proudí cukrová pochoutka, vyklouvávají ptáci do kmenu malé dírky a pouštějí stromu žilou. Tyhle malé dírky nejsou stromu nebezpečné. Pokud se ovšem datel nerozparádí a nevyseká do kmenu rovnou celý apartmán, to je pak stromu někdy osudné. Do těžkých ran proniknou houby a bakterie, které strom umoří. Největšími lesními opilci sladkých šťáv jsou mšice. Strčí sosáky do listů a jsou schopny popíjením dobrého moku strávit celý boží den. Stromy disponují různými značkami takového lesního piva. Každý druh stromu čepuje něco jiného, a proto známe mšici dubovou, jedlovou, stromovnici bukovou. A poněvadž tento opilecký styl života s sebou nutně přináší i to, že se tekutina musí někam vyloučit, prší ze stromů lepkavý déšť. Což poznáme záhy i my, kteří parkujeme svá auta ve stínu stromů. Čelní sklo počůrané od mšic se pak ani chemickou vodou z ostříkovače jen tak umýt nedá. Mšice jsou vlastně taková domácí zvířátka jiných obyvatel lesa. Mravencům slouží jako dojně krávy, dokonce chovají jejich stádečka ve velkém a beruškách nebo medonosným včelám také zpestřují jídelníček...

Jak prosperuje lesní developerská společnost? Velmi dobře, nutno říct.

Hlavní architekt, projektant a stavitel v jedné osobě je datel. Další případní obchodníci, pronajímatelé nebo nájemci na jeho prvotní činnost jen navazují. Mylný je názor, že datel buduje své příbytky především ve zpuchřelém kmeni. Stěhovali byste se do rozpadlé pastoušky, kdybyste měli možnost vytvořit si nový apartmán s balkonem a vyhlídkou? Datel si obhlédne situaci na trhu realit a začne. Vytvoří první dutinu. Tu potom nechá vyvětrat a začne tesat novou o pár stromů dál. Zatím se v první dutině usadí houba a začne strom rozkládat. Po čase

se datel vrátí, udělá generální úklid, zpuchřelé dřevo vyhází a pokračuje v řemesle dál. Těchto bytů má ve svém teritoriu několik. V jedné hnízdí, v druhé relaxuje, do třetí chodí do fitness centra a další pronajímá například kolonii netopýrů. Často vytváří v jednom stromě hned několik bytových jednotek, dřevo časem vyhnívá a pak se dno propadá a spojí se v prostorný mezonetový luxusní byt, do nějž se pak nastěhují sovy. Bytový dům v kmeni stromu ožívá. Jeho nájemníci jsou spokojení, ovšem strom bojuje o holý život. Tlející dřevo z dutiny stromu je velmi atraktivní pro mravence, kteří si z něho stavějí hnízda připomínající kartony. A tento substrát se zase líbí houbám, jež svými kořenovými sítěmi hnízdo pokryjí a tím ho dokonale vyztuží. Práchnivější peřinka je bezpečná zavinovací plenka pro děli brouků, larvy. A současně vynikající miska s proteiny pro sovy. Tenhle lesní výživný substrát je stále zásobený vodou, neboť dovnitř částečně i prší. Dutina je naprosto multifunkční. Pro někoho může být domovem, pro jiného kojeneckým ústavem, pro třetího úžasné zásobenou spižírnu, a pro toho hlavního aktéra, tedy kmen stromu, je to bolestivá a nehojící se rána.

To všechno je život jednoho superorganismu, který se jmenuje les. Proto je pro les důležité udržet při životě staré stromy. Vždyť každý život, i třeba takového brouka poustevníka, který je věrný po celé generace jedinému stromu a za svůj život ujde pár metrů, každý život souvisí s fungujícím řádem celku. Ten strom to nakonec vzdá a při jedné bouři se prostě přelomí, ale i pak je pro les důležitý.

A v tom je pro nás to obrovské poselství. Kácíme stromy na těžbu dřeva s distribucí do zahraničí v nejlepším věku jejich života. Měníme lesy pro potřebu lidí a ženeme stromy na výkon. Abychom na jejich zdravém dřevě vydělali hodně peněz, a říkáme tomu lesní hospodaření. Je to však zdravé? A komu je to prospěšné? Kdo nás oprávnil k tomu, drze vlézt do světa lesa a ustanovit se v tom dokonale fungujícím superorganismu lesním hospodářem?

Už tušíte, o čem si stromy povídají, když lidé spí?

Zkuste si udělat procházku do lesa, přátelé. Podívejte se na stromy jinou optikou, než jakou jste se dosud dívali. Odpověď nejen o lese, ale i lidech a hlavně o sobě naleznete tam. A při tom jistě přijdete na to, proč jsem tento článek zařadila do tematické sekce „Bůh má dobrou náladu aneb zážitková teologie v praxi“. Les, ó, jaká je to živá, inspirativní bytost! Copak by něco tak úžasného stvořil někdo, kdo kromě nevýslovné moudrosti nevládne dobrou náladou? Je jen na nás, kolik zážitkové teologie z jeho díla načerpáme a využijeme pro své vlastní bytí.

Tak jsem se nechala nalákat k napsání článku k tématu tohoto čísla Mozaiky. Podivné téma, tedy, řekla bych podivuhodné, podivně znějící, ale podivuhodné obsahově. Pssst, jde totiž o divy, tedy zázraky. Že unitáři přece na zázraky nevěří? Jak se to vezme. Ještě jako studentka, nic netušící o existenci Unitarie, jsem si zapsala do svých poznámek:

„Čekání na zázrak je zázrak sám,
člověk si při tom tvoří svůj vlastní zázrak.“

Dlouho jsem pak o těch slovech přemýšlela, ale nějak jsem už tehdy tušila, že skutečným zázrakem je život sám a vědomě prožité hlubiny našeho bytí. Při

tom ve slově „zázrak“ slyšíme, jako by něco bylo „za zrakem“. Však ano, vše důležité je očím neviditelné. Na jednu oprýskanou zeď v Brně-Komárově někdo napsal: „Za mraky a za zraky začínají zázraky.“

Vyslovíme-li poněkud neobvyklé slovní spojení „zážitková teologie“, je tomu rámcově nějak rozumět, třeba takto: teologie, tedy nauka (učení, věda, systém názorů, pohledů) týkající se Boha, Božství, božského, tedy nauka o Bohu, ale také o světě čili jsoucnu, o člověku, o životě... Toto všechno a mnoho jiného by měl zahrnout onen

„lidský logos“, tedy učení založené... na čem vlastně?

Jak pro koho. Tradičně věřícímu je teologie svým obsahem závazným učením či výkladem života „vlitým“ přímo od Boha a zaznamenaným osobami k tomu povolányi a inspirovanými. Nevěřícímu je teologie historicky vzniklou tradicí, většinou poplatnou překonaným názorům či neúplným poznatkům o světě, tedy něčím zcela nezávazným a od tzv. reality dosti vzdáleným. A věřící jednoho náboženství považuje obvykle teologické učení jiných náboženství za „pouhé úradky či smyšlenky lidské“, samozřejmě zcestné a povětšinou přímo škodlivé... Co je tedy teologie a jaká je její poznávací hodnota?

Co je teologie pro svobodně věřícího? Že mnoho těžkých otázek pro bezstarostné prázdninové léto? Hodme je tedy za hlavu a zvedněme ji.

Vidíte – Bůh v mracích! Vidíte tam ten obrovský mrak, nádherně nasvícený barevným západem Slunce? No támhle přece! Je už k večeru a celodenní vítr se poněkud ztišil, volná krajina, samá pole, občas zvlněná, typická krajina někde na

Moravě. Nemůžete Ho přehlédnout, táhne se přes celý obzor, mohutný, důstojný stařec v dlouhé říze, majestátně plyne rozevlátý vous i dlouhé vlasy, ruce ukazují rázně před sebe, dynamický, proměnlivý... Teď se na vás dívá, má pohled plný pochopení. Úžas, zatajení dechu, všechno jako mimo čas. Jen pozvolna se mění, odplývají z Něj závoje... Už se proměňuje ve spoustu malých mráčků...

Jak jste Ho tam jen mohli vidět? Vždyť na takového Boha se vůbec věřit nedá! Ale ta mohutnost a úžas ve vás nějak zůstávají. Teologie? Kdo by na ni myslel, kdo by toužil formulovat teorie o podobě či vlastnostech božích, když modro moře splývá s modrem nebe a neví se, kde jedno končí a druhé začíná, jak mi vyprávěl Pepa Musil o své prázdninové návštěvě Řecka.

To já vyhlížím třeba před bouřkou Boha v divokých mracích i s velkými houfy nebešťanů. Zelenožlutá atmosféra. Znáte ji? Že nevíte, co to je? Aha, nemůžete znát „terminus technicus“ mého došuplíkového básnění: Tedy zelenožlutá atmosféra; vzniká většinou krátce před velkou bouřkou, kdy příroda se zastaví v bezvětrí, všechno zaleje měkce žlutý intenzivní násvit a zeleň takto nasvícená vydá své tajemství chlorofylu a zazáří zevnitř. Obloha je velmi nízká a je ztěžklá mohutnými barevnými mraky, tehdy je „vidět do Nebe“ do jeho nepozemsky barevně proměnlivé krásy. Pak se příroda nadechne a spustí proudy vod tak, že je v tu chvíli víc vody než vzduchu, jak říkávám. A po řádném očištném dešti je, no přece, rubínovo. Další termín označující zcela konkrétní přírodní jev. Slunce po dešti vysvitne s božskou ostroší a blahodárnou čistotou a často se objeví duha.

První drahý kámen, který chytá světlo a který jsem jako malá holka uměla pojmenovat, byl rubín. To čisté světlo jsem zahlédla v jeho brusu i v jeho názvu, od té doby tedy „rubínovo“. Až při psaní těchto řádků si uvědomuji, že v Otevírání studánek od Bohuslava Martinů je čistá studánka Rubínka. Tedy jev obecněji známý? Každoročně s naší brněnskou obcí chodíme otevírat jednu studánku v okolí Brna nebo studánku vzdálenější, jako např. letos, a oslovení „Studánko Rubínko“ nám přijde jako samozřejmé. A míváme při tom našem krásném studánkovém obřadu rubínovo, jak to i fotky často poněkud zachycují. Ovšem skutečné „rubínovo“ se pochopitelně zcela vyfotit nedá, ono je dynamické a nepostojí. To my snaživci s barvou a štětce se je můžeme donekonečna pokoušet zachytit do svých obrazů.

Nebe, tedy obloha, to je pro malíře něco jako prubířský kámen dovednosti. Po staletí v různých obdobích se umělci pokoušeli znázornit onu velebnou mohutnost nad námi. Snad nejnapadněji klenbou barokních chrámů nám přibližují představu otevřeného Nebe s Anděli, Archanděli, andělíčky, sveticemi a světci a všemi jinými blaženými nebešťany svorně velebícími majestát Boží. Mám ráda gotiku i jiné slohy, ale taková barokní klenba mi svými radostnými barvami, „ne-

beskou“ modří a mistrovskými freskami přímo zpívá. Ano, čtete dobře, má svoji hudební kvalitu. Barokní malíři byli mistři malby mraků a také podivuhodně krásného jevu, kterému ve své malířskobásnické hantýrce říkám „šikmý násvit“. Určitě jste už něco takového někdy viděli. Obloha je poněkud zatažena většinou kupovými mraky, z nichž v jednom místě ostře proráží sluneční svit vytvářející vějíř slunečních paprsků. Mezery mezi barevnými mraky nám „dávají nahlédnout do hlubin Nebe“.

Neodpustím si ještě jednu vzpomínku. Pravdivě řečeno, vlastně ji ani nějak správně nedovedu popsat. Stalo se to cestou na Pernštejn, asi koncem července. Letní krajina byla jako úzký pruh při zemi, zato mračné oblohy bylo plno, všude kolem mohutná, letící a do sebe se zavínující mračna fantastických barev a tvarů.

Při takové podívané člověku napadne jen: „Veliký Bože náš,“ a zapomenout nemůže.

A to je naše domácí a známá krajina, natož mohutné velehory, moře a divoké oceány!

Antonín Dvořák to vyjádřil nádhernou Novosvětskou a hlavně Largem. Je božské, můžeme je bezděčně zaslechnout při setkání s „nejvyšší krásou“ – tedy další můj termín do šuplíku. Nepřesně označuje stejně obávaný jakož i kýžený stav, kdy zkrátka člověk neunes takový kopec krásy a... třeba takto – přestává být takový, jak si myslí, že sám sebe zná, a nastane veliká Proměna. Odtud plyne poučení, že je pro naši pozemskost nebezpečné příliš mnoho krásy, inu „je nebezpečné dotýkat se nebe i na zem spadlých“.

...A kde je naše „zážitková teologie“? Není logos jako Logos. Můžeme se odvážit na základě svých zážitků vytvořit nějaký teologický systém? Kdož ví, možná že právě takto různé tradiční teologie vznikly. Někaký člověk měl významný duchovní zážitek, tedy lépe prožitek, který způsobil jeho výraznou změnu v chápání života, a mnoho v pohledu na člověka a životní hodnoty se u něj změnilo. Ten člověk to vyprávěl a jeho poselství se šířilo v jeho okolí dál. Po mnoha letech, kdy už třeba ten člověk ani nežil, to někdo zapsal. Jeho zápis, ač jistě usiloval o přesnost, nebyl totožný s prožitkem onoho člověka. Na základě takových zápisů mohlo vzniknout lidské učení, nauka, tedy naše lidská „...logie“. Avšak o jiném „Logos“ čteme v bibli v Janově evangeliu:

„Na počátku bylo Slovo, to Slovo, bylo u Boha, to Slovo bylo Bůh. To bylo na počátku u Boha.“ /Jan 1,1a2/, *Ekumenický překlad, Praha 1985.*

Toto Slovo (řecky Logos), které bylo na počátku u Boha a bylo totožné s Bohem připomíná z kontextu ze všeho nejvíce Zákon či zákonitost nebo samu jsooucnost.

Opět mnoho filozofování k prázdninovému tématu? V uvedených verších Janova evangelia je Bůh představen téměř unitářsky jako podstata všeho či jsooucnost.

samo. Tatam je nějaká personifikace, proto se na základě tohoto textu nikterak nemůžeme dovtípit „jakou měl Bůh na počátku náladu“. Naštěstí máme také Starý zákon a tam si můžeme něco o „počáteční Boží náladě přečíst“. Pokud byla Země pustá a nesličná a On se vznášel nad vodami, není o Jeho náladě ani zmínky. Ale jakmile začal tvořit, to už citlivý čtenář bible může Jeho náladu vytušit. Práce Mu šla skvěle od Jeho božské Ruky, a lze tedy předpokládat, že měl náladu přinejmenším dobrou, dobrou tvůrčí náladu. Ale až přehlédl a posoudil své Dílo za šest dní... „A viděl, že je to všechno, co učinil, je velmi dobré“, to už lze předpokládat, že měl tu nejlepší náladu, jaká může být jen po dobře vykonané práci, která ještě k tomu skrz na skrz celá je Jeho autorským dílem, s veškerou invencí a autorskými právy (copyrighty) a to na věčné časy a nikdy jinak a to zcela přirozeným právem bez nejmenších politických ambicí. A jak by mohl mít politické ambice – vždyť musí být neutrální, aby mohl být „nanejvýš spravedlivý“. A jak by ne: světlo bylo odděleno od tmy, země od vod, nebe od země, všude bujné rostlinstvo na zemi, ryby ve vodách, ptáci ve vzduchu, zvířata na zemi a v ideálním Ráji člověk. Byl na svou práci právem hrdý, ale že byl Bůh, tak nezpochl, a dokonce prý stanovil, že pýcha je hříšná a předchází pád.

Lze se domnívat, že nám lidem dal příklad k následování. Především nám ukázal, že Jeho dílo je dobré, zvláště příroda a vůbec celý námi vnímaný svět, že existuje nějaký přirozený řád věcí, který člověk nemůže překračovat, aniž by sama sebe nepoškodil, a že to vše má nějaký smysl, byť by to měl být přinejmenším smysl posvátna jsooucnosti samotné.

Už jen matně si vybavuji články ze starého katechismu, který se u nás v rodině dědil ještě po babičce. Byly v něm zformulované otázky a k nim již připravené odpovědi. Hned první otázka zněla: „Z čeho usuzujeme, že jest Bůh?“ První část od-

povědi: „Z viditelného světa“ (a dále již přesně dle katolické teologie). Všimněme si však, jak první část odpovědi je významná. Jak říkal jeden zvědavý návštěvník brněnského planetária: „Ten vesmír je tak úžasný, že to mohl stvořit jen Pán Bůh.“

Setkávám se s více lidmi, kteří to vidí podobně. Je pro ně typický určitý druh neokázalé „všední“ či lépe každodenní zbožnosti za neustálého nezevšednělého pohledu na život. „Jen nedej mi zevšednět...“ přál si dr. N. F. Čapek a tato „nezevšednělost“ je v samých základech unitářství. Nic zde není jednou provždy hotově ani neměnně určené, vše se stále tvoří.

Pro paní Magdu, která napsala zajímavou báseň, je tato nezevšednělost a stálá novost zajištěna tím, jak si uvědomuje posvátnost žití a jak je jí Bůh Bohem každého dne.

Magda Pulicarová:

NOC KOSTELŮ

*Společnost se rozletěla
dneska večer do kostela.*

*Církve si vždy zvykly na to,
co řek Bůh, to že je zlato.*

*Tak si člověk vždycky klekl
před tím, co Bůh kdysi řekl.*

*Nechci ale „jejich nebe“,
já chci hledat „podle sebe“.*

*Mě se přeci denně týká,
co Bůh stále nově říká.*

„Bůh má dobrou náladu.“ Tentokrát redakce Mozaiky zvolila opravdu téma pro mnohé velmi rozporuplné. Mohlo by se zdát až nepatřičné. Tedy minimálně u mne nejprve uvedené pocity vzbudilo, a nepovažuji se za tak výjimečného, abych byl s takovými pocity sám. Je vůbec možné, abychom poměřovali JEHO vědomí a pocity s těmi našimi? Jenže pokud se hlouběji zamyslím, je naším úkolem hledat cestu k NĚMU, máme jej milovat, tedy sdílet se s ním, a pak je i takový pohled a zájem o pocity milované bytosti zcela nezbytný a oprávněný.

Čistě objektivně, nemá-li někdo náladu dobrou, pak ji musí mít špatnou. Případně vůbec žádnou, ale pak nežije a je pouhým robotem. A upřímně řečeno, ani jedno mi k mé představě Boha moc neseď. Čili „můj“ Bůh musí mít náladu opravdu dobrou, jakkoli je to možná těžko souměřitelné s tím, co si pod tímto výrazem jako lidé představujeme. Ostatně naše dobrá nálada je výsledkem naší správné práce, jak nás o tom poučuje ve své asi nejpoblábnější knize nestor českého unitářství N. F. Čapek. A zvládne-li to člověk, pak Bůh zcela určitě.

Ještě z jiného pohledu: Bůh je pro nás konečným měřítkem ve všem podstatném a žádoucím. A pokud je dobrá nálada stavem žádoucím, pak i v tomto musí být Bůh absolutním etalonem. A tím se, možná mírnou oklikou, dostáváme k jádru věci, a to je naše představa o Bohu, náš vztah k němu a způsob vnímání jeho existence a přítomnosti v každodenním životě. A to vše navíc podléhá vývoji a proměnám, tedy alespoň dle mého názoru by mělo, protože kdo může říci, že v tomto dosáhl dokonalosti?

Existuje mnoho a mnoho různých duchovních knih, náboženských a esoterických směrů, skupin, organizací. A mnohé z nich jsou přesvědčeny, že právě ony znají ten jedině správný recept. A právě v tomto jsou všechny vedle. Myslím si, že vztah každého z nás s Bohem je jedinečný a neopakovatelný. A lze se jistě inspirovat u jiných, ale nemůžeme jejich cestu slepě kopírovat. Musíme hledat tu svou, unikátní. Neboť celé stvoření provází pestrost a různorodost, nikoli nudná šed a unifikace. Přesto všechny tyto cesty mají jediný cíl, podobně jako výslednou symfonii tvoří různé nástroje a tóny. Snažme se tedy každý být tím správným a jedinečným tónem, nikoli však falešným, neboť každý z nás je pro výsledek důležitý, ba přímo nezbytný. Každý z nás hraje svou unikátní a nezastupitelnou roli.

MOJE CESTA K BOHU

**Libor Mikš,
duchovní**

Jsem si jist, že každý z nás dříve nebo později tu svou správnou cestu najde. Nelze jinak, neboť stvoření je dílo dokonalé. Proč by tedy měl mít jeho tvůrce náladu špatnou? Nemá k tomu důvod, i když ve svých životech povětšinou pácháme jednu chybu za druhou. Ale občas se nám podaří i dobrá věc, a jak nám přibývá zkušeností, přibývá i těch dobrých počinů. A Bůh se trpělivě dívá a nechává nás, neboť nás obdařil svobodou vůle. Dobrácký a v klidu sleduje hlouposti, kterých se dopouštíme. Občas uznale zakývá hlavou, to když se nám něco podaří. To jsou chvíle, kdy se k němu přibližujeme a on, řečeno naší terminologií, prožívá pocity neskonalého štěstí, někdy označované jako blaženost. Naše vzájemná láska se prohlubuje a tyto pocity se nám pak vracejí částečně zpět. A čím je naše vzájemná láska hlubší, tím větší díl pocitu štěstí se nám navrací, postupně, bez velkých skoků. To je cesta, zdánlivě nenápadná a nezajímavá, která je přístupná každému.

Ano, existují i mimořádné zážitky a lidé po nich touží, vyhledávají informace o nich, snaží se napodobovat, studují a praktikují různé techniky. Mnoho „svatých“ toto jedinečné mystické spojení zažilo. Nejsem velkým příznivcem takových „mimořádných“ zážitků, tedy v tom směru, že bychom o ně měli za každou cenu usilovat. A nemyslím si, že by v tom byla závist jen proto, že mne nic takového zatím nepotkalo. Dokonce připouštím, že podobný zážitek mohl být součástí něčí cesty, a možná i záměr, aby byl inspirací a posílením pro ostatní. Jen jej nepovažuji za standard pro každého, a i jako příklad měl více smysl v dřívějších dobách než dnes. Nevím, zda jsem se vyjádřil zcela přesně; já po takových zážitcích toužím, ale nechci, aby byly mimořádné. Chci, aby byly zcela běžné, přístupné všem. A to přeji vám všem i sobě.

Bůh má dobrou náladu aneb zážitková teologie v praxi. – Toto pro mne na první pohled paradoxní téma, ve mně zpočátku vzbudilo doslova nelibost. Cožpak můžeme srovnávat Boha s běžným, náladovým člověkem? Cožpak všesvětové centrum Lásky, Moudrosti a všeobsahující Pravdy, centrum veškerého vědění, moci a síly podléhá náladám? Pokud máme na mysli nejvyššího Boha, nemůže být někomu podřízen, něčím ovládan, něčím ovlivňován. Myslím si, že z tohoto pohledu je centrum Boží Milosti neměnné, stálé, po všechny časy či bez ohledu na čas.

Když se ale zamyslíme nad tímto tématem dále, zjistíme, že pokud je Bůh všeobsahující Jsoucnem, že vlastní poznání Boha je pro nás možné prozatím jen skrze Jeho projevy. A v té chvíli můžeme připustit, že Jeho projevy jsou rovněž různého stupně čistoty, Lásky a Moudrosti, protože svému stvoření udělil volnost projevu, rozvoje.

Pokud pomíneme nejvýše či lépe řečeno nejdokonaleji vyvinuté bytosti, o jejichž existenci se můžeme dovědět od těch, kteří se ponořili až do husté atmosféry našeho materiálního života a sami již tyto bytosti poznali, ale naše vlastní poznání i chápání je ještě na hony vzdáleno od pochopení jejich „běžného“ života, dostáváme se až k těm bytostem, které již projevují „náladu“, nám běžným smrtelníkům srozumitelnější. Je to proto, že tak jako každé malé dítě brzy chápe matčiny pokyny, náladu, pokárání či pochvaly, tak i my, skrze pokročilejší duše, které nám pomáhají a chrání nás, můžeme porozumět vyšším zákonům života.

V dávné minulosti byl Bůh chápán jako tvrdý, přísný a často i pomstychtivý, který nekompromisně trestá každého hříšníka překračujícího jeho zákony. Toto starozákonní chápání přežívá v některých dodnes.

Z jiného pohledu ovšem tento názor je zcela pochopitelný. Představme si například situaci, kdy člověk z doby před třemi až pěti tisíci léty by byl přiveden k běžné elektrorozvodné skříni vysokého napětí a chtěl si sáhnout, kde ho napadne. Asi by byl důrazně upozorněn, že je to nebezpečné, a pokud by neposlechl, byl by odveden pryč, aby nepřišel k újmě. Za dané situace by mohl vnímat chování onoho napomínajícího jako přísné, tvrdé, nekompromisní.

Jestliže ale k tomuto rozvaděči přivedeme dnešního studenta, dejme tomu střední elektrotechnické školy, bude se zájmem sledovat, jak se v praxi pracuje s tímto zařízením, a ani ho nenapadne dotýkat se nechráněných částí pod napětím. Bude se zajímat, k jakému konkrétnímu účelu byl rozvaděč zkonstruován, jaké je propojení jednotlivých větví, jejich zabezpečení atd. Tehdy bude výklad

TO LEPŠÍ, CO NÁS TEPRVE ČEKÁ

Jaroslav Grossmann

učitele klidný, a pokud bude student vnímavý a pozorný, výklad bude veden v přátelském duchu.

V podobném duchu je pak možné, aby se odvíjel i vztah učitele a žáka v duchovní oblasti. Jestliže je žák již dostatečně připraven, a navíc, jestliže již vykonal příslušné zkoušky, stává se spolupracovníkem učitele. Jak? Poznáním sebe sama, studiem duchovní nauky, jejím uplatněním v životě, ale především pochopením smyslu našeho života. A s tím jsou spojeny první zážitky.

To, co je jen velmi stručně napsáno ve výše uvedeném odstavci, je totiž dosti složitá, náročná záležitost. Je jen málo lidí, co ji uspokojivě zvládlo. Ale nemusíme být z toho deprimovaní. Tato cesta je totiž cílem – nebo cílem je tato cesta?

Dovolují si tvrdit, že studium živé přírody, tato škola života, je to pravé, co ve svém nitru hledáme. Je to obsaženo ve vědeckém bádání, v hledání optimálního vztahu mezi mužem a ženou, v pohádkách, kdy princ jde vysvobodit svou budoucí ženu jako uvězněnou dívku na hradě draka věznitele.

Po čem pátrá vědec? Po poznání a uplatnění přírodních zákonů. Proč? Aby přinášel světlo do vědomí lidí. Toto světlo je ochranou před zlem, fanatismem, před tmou ukrývající strach z neznámého. Jestliže toto vědecké bádání je správné a vhodně využito, přináší člověku pokrok.

Po čem touží muž a žena? Po porozumění, protože bez něj nemohou poznat lásku. Proč si nemohou porozumět? Protože neznají sami sebe, neznají smysl pohádek.

Tak tedy, jak je to doopravdy s tím hrdinou, který hledá a chce vysvobodit svou vyvolenou?

Proč pohádky končí jejich setkáním? A vůbec, co ti ostatní? Cožpak je to pro nás k něčemu, když nejsme princové, ba polovička z nás jsou ženy? Mají snad jen trpně čekat, až je někdo vysvobodí? Jenže ani ony nejsou všechny princezny.

Zkusme se tedy na to podívat jinak. Jako v mnoha jiných případech použijme zákon symboliky.

Co je v mladých lidech jednou z nejdůležitějších vlastností? Touha po poznání, vykonat hrdinský čin, nejlépe obdivuhodný, najít úžasného partnera s prokázáním obratnosti, síly, vůle a moudrosti, ale i něžnosti, laskavosti, krásy. Ano, ten hrdina – to je člověk.

A kdo je tedy ona vyvolená, jediná na světě, nejkrásnější, nejušlechtlejší, plná lásky, pochopení a zkrátka toho, po čem nejvíce toužíme? – Je to naše duše.

A kdo je tedy onen věznitel, který vězní naši duši a zuřivě brání našemu setkání? Jsou to všechny naše nectnosti, zlozvyky, staré omezující a diskriminující názory, často převzaté z minulosti, špatné charakterové vlastnosti a ideje. Je to těžký boj, ve kterém nemůžeme zvítězit pomocí arogantnosti, panovačnosti, pýchy a egoismu, protože ony podporují všechny naše negativní vlastnosti. Náš nepřítel si totiž vzal jako rukojmí to, po čem nejvíce toužíme – naši duši, tu nesmrtelnou,

nádhernou, zdánlivě nedosažitelnou, mající úžasné schopnosti, živící se ambrou, stravou bohů, zaručující nesmrtelnost. Neřešme, jak se to stalo, protože již po věky jsme svou duši přestávali vnímat, a hledali jsme své štěstí všude možně, jen ne tam, kde opravdu je, a svou duši jsme nejenom zanedbávali, ale nechali ji napospas všem možným i nemožným sobeckým touhám a přáním. Řešme situaci tak, abychom ji zvládli. Není to legrace být rozhodný, ale i pokorný. Být chytrý, ale ne vychytralý. Být něžný, ale i nekompromisní. Být měkký jako voda, ale také pevný jak skála. Vše je potřeba užít v pravý čas.

Ale v tomto těžkém a dlouhém boji nejsme sami; pomáhají nám všechny dobré víly, skřítkové a elfové přírody. Nevěříte? A to, že každý z nás má svého anděla strážného, toho, jenž nám pomůže pokaždé, když může, tj. když ho poslechneme a pomoc si zasloužíme, v to věříte? Pomocníkem je i náš ostrý meč představující rozhodnost, pevná ruka představující vůli, pevný štít představující naši moudrost a především touha po naplnění našeho snu: Spojení naší osobnosti s naší vyšší přirozeností, jež je zárukou našeho štěstí, lásky, která bude proti všemu zlu chráněna světlem poznání.

Pochopíme-li smysl pohádek, poznáme-li sami sebe, nastartujeme-li správný směr, pak naše lidské bádání bude zárukou nejen poznání, ale i štěstí obsažené v lásce. Znáte lepší zážitek, než je láska? Ono, přiznejme si, známe vůbec, jaká ta láska vlastně je? Jak vysvětlit chuť medu? Lze to vysvětlit výčtem všech prvků, ze kterých se med skládá? Silně pochybuji, že by se našel někdo, kdo by takto poznal chuť tohoto přírodního produktu. I lásku, pokud neochutnáte, nevíte, jak chutná. A o tom, kolik má podob, vývojových stupňů, to je na celou knihu, a ne jednu.

Někteří ji ochutnali trochu, někteří si myslí, že vůbec není, někteří jsou přesvědčení, že nejdůležitější je moudrost, a tu snad někdo zná, nebo snad dokonce má? A jaký stupeň moudrosti již dosáhl? Připomeňme si slova napsaná na začátku tohoto čtení: existují bytosti, které jsou na vysokém stupni dokonalosti... Pro nás jsou nepochybně vzorem.

Proč odpověděl na otázku farizejů nejpovolanější z nich, že nejdůležitějším zákonem je láska k Bohu a následně láska ke všem bytostem, srovnatelná s láskou k sobě? Jsem přesvědčený, že věděl, o čem mluví.

Zamysleme se nad tím, než se po chvíli čtení budeme opět shánět po nejrůznějších zážitcích života, a dejme přednost těm zážitkům, které nám přinesou naplnění smyslu života.

A co víc si pak můžeme přát?

PS

To, co teprve objevíme, poznáme, ochutnáme..., to je to lepší, co nás teprve čeká...

Byla jsem oslovena kamarádem s nabídkou vyjádření se k tématu pro nové číslo unitářské Mozaiky, které zní: Bůh má dobrou náladu anebo zážitková teologie v praxi.

Mým záměrem je přiblížit každodenní prožívání a vnímání přítomnosti Boží. Nejde o nějaké mimořádné, ojedinělé zážitky, které sice také některým přicházejí, ale to je jiné téma.

Přemýšlím, jak formulovat slova tak, abych jednoduchým způsobem napsala to podstatné, co vnímám a co je důležité si uvědomit ohledně každodenního prožívání Boží Přítomnosti.

ZAŽÍVAT PŘÍTOMNOST BOŽÍ

Hana Kupková

Máme svobodu vůle.

My se tedy (v naší mysli) rozhodujeme, co je pro nás podstatné, a co ne. To také souvisí s tím, po čem toužíme a co je pro nás prioritou. Nebudu se nyní vyjadřovat k ateistům či „něcoistům“ či duchovním turistům apod., ale k těm, kteří opravdu mají zájem o poznání Boha.

Pokud jsem začka na duchovní cestě, která se zabývá (kromě intenzivního duchovního studia – kvalitních du-

chovních knih) sebezpytováním, pracuje na sobě a trénuje duchovní praxi, musím si uvědomit, že je třeba neustále jednak čistit svoji mysl (od nežádoucího balastu, který se na ni nalepuje jak zvenčí – od lidí či z médií atd., tak zevnitř – od různých negativních úvah, způsobených všelijakými skrytými negativními „našeptávači“ a jinými) a hlavně – snažit se být spojena s pravou, vnitřní duchovní Podstatou – částí – Paprskem, který nám byl Bohem dán a který můžeme nazvat naší duchovní Individualitou či naším pravým Božským Já.

Tedy – musím si uvědomit, že jsem to já, která především ve své mysli rozhoduje o tom, komu budu věnovat svoji pozornost (zda to bude vnitřní Já – Božský Aspekt – či Vedení Boží, anebo zda budu jen hltat informace ze světa, od lidí či médií atd., či se budu nechávat vést svým egem), a jakým způsobem budu shlížet na svět, situace v běžném životě atd., zda budu jednat dle vnitřního propojení s Bohem (což je samozřejmě náročné – být neustále Vědomě v Boží Přítomnosti – ale v tom právě spočívá duchovní trénink), anebo zda se moje mysl bude zabírat jinými věcmi a bude preferovat jiné zážitky.

Tedy – volím si já, jaké jsou mé priority denního prožívání. Jde jen o to – pokud chci a toužím po duchovním vědomí – soustředit svoji pozornost na duchovní Srdce – aspekt pravého Já, kdy v tomto spojení mohu prožívat každý den, každou minutu běžného života, a mohu tak zjišťovat, jak se najednou mé vnímání projas-

ňuje, zlepšuje, a mohu tak na „vlastní kůži“ pozorovat Dary Boží, které mohou přicházet v podobě různých vhledů, zlepšení intuice a prožitku srdeční blaženosti a štěstí. Samozřejmě toto je různé – co se týká procentuálního vědomí vnímání Božského Aspektu, jelikož pokud upřednostním vědomí Boha (aspektu duchovního Já) ve svém nitru jen cca na 50 %, dá se říct, že na 50 % budu „čistá duše“ (v duchovním vnímání a spojení), avšak na už na 50 % jsem duše „zašpiněná“ (či v egu, v osobnosti či světě). Pokud však převáží procenta duše zaměřené jen na hmotu, svět či okolí a budu vnímat sebe sama ve svém nízkém egu či mé touhy budou nízké, zaměřené na svět či na uspokojení mých tělesných potřeb nad míru (přejídání atd.), jak je zaměřena většina lidstva, podle toho si pak sama mohu určit, nakolik jsem přítomna duchovně v běžném životě, či ne.

Vždy mám tedy na výběr, jak budu vše vnímat.

Postupem intenzivní duchovní praxe a tréninku začínají určité „nižší potřeby“ odpadat a stále více a více touží duše duchovně růst, vnímat, žít, tvořit, konat, sloužit a sdílet. Je to však vždy otázka volby, chtění, priorit.

V konkrétním prožívání běžného dne mám tedy na výběr, zda budu dělat třeba běžné materiální povinnosti (hygienu, praní, žehlení, domácí úklid, vaření atd.) s nechutí, špatnou náladou, anebo s vědomím, že je zapotřebí udržovat fyzický chrám (schránu) pro duši Ducha v pořádku, a je třeba mít tak v sobě vyvážené všechny čtyři roviny bytosti: duchovní tělo, mentální tělo (mysl), emoční tělo (osobnost) a hmotné tělo, a tedy je třeba sledovat, abych se nezabývala určitými roviny bytí více, než je zdrávo, ale to je už jen a jen o intuici.

Důležité je (pro žáka, usilujícího o duchovní život), aby byla duchovní rovina bytí prioritní. Pokud je vše pod jejím Vedením, pozitivní Energie Ducha tak vyzařuje i do dalších rovin bytosti (myšlenkových, emočních a fyzických) a člověk je veden ve svém životě tak, aby vše řešil a byl v souladu se svým Božím Plánem, nadělením...

Pokud by byl však třeba jen materiálně založen a řešil svůj život jen z pozice hmotného bytí, převažuje toto jednostranné prožívání života a nelze říci, že takový člověk vědomě zažívá nějakou přítomnost Boží.

Vždy a všude tak mohu pozorovat a rozlišit si, na jaké rovině vnímání jsem.

Třeba i co se týká volného času, opět si mohu sama na sobě vyzkoušet, v jakém jsem vnímání – mohu jet na hory a radovat se jen z jejich hmotných krás, ale také – mohu jet na hory a vnímat skrze poselství a symboly vrcholů a přírody Toho, jenž je Tvůrcem všeho pozitivního tvoření.

Více se zájemci dozvědí na www.astrotheologie.wz.cz, kterou jsem také studovala a studuji (vedle nejvýznamnějšího duchovního díla Nového Zjevení Pána Ježíše Krista).

Přeji všem čtenářům jen to nejlepší.

Těžko mluvit o Bohu jako o totalitě všeho bytí včetně všech věcí ve vesmíru, která je dobře naladěna. Tak daleko naše schopnost vnímání nedosahuje.

V Genezi, první knize bible, však Bůh opakovaně prohlašuje stvoření po většinu stvořitelských dní za dobré (kromě činů druhého dne, které nepochválil). Jestli tedy svoje stvořitelské dílo vyladil tak, že se mu povedlo, můžeme předpokládat i u něj cosi jako dobrou náladu.

SLOHOVKA

Jan Všetěčka

Rozhodně však můžeme dobrou náladu vnímat ve svém srdci. Ve svém srdci pak jsme schopni vnímat také svoje propojení a sounáležitost s Bohem. Na tom se v podstatě shodují všechny mystické tradice. Potom by mohl Bůh prožívat dobrou náladu skrze každého

člověka, který je právě dobře naladěn.

Chci se s vámi podělit o to, co jsme s dětmi napsali na uvedená témata v hodinách slohu. Mám dojem, že ta dobrá nálada z jejich prací vyvěrá, když se jim daří dotknout se věcí nadčasových. Aspoň ve mně dobrou náladu vzbuzují. A to i přesto, že z některých jejich vět člověku až mrazí. Nejsou však vlaštní, jako ti, které je nesnadno snést. Odkrývají svoje hledání cesty, jak uchopit slovy téma, o kterém někteří z nich nebyli zvyklí uvažovat, jiní je zase sdílet mimo okruh svých blízkých. Zkuste, jestli na vás budou působit podobně.

Co je nad námi? Já a Bůh? Transcendence naší existence. Kde se vzal vesmír?

Jan V., 54 let (děti projevíly přání přečíst si také slohovku od učitele)

Když jsme minulý pátek končili hodinu, zaujaly mě holky v 8. B dotazem, co bych napsal na téma, které jsem jim zadal jako slohovou práci. To mi připadá spravedlivé. Pokud chci po vás, abyste se vydali všanc a odkryli své nitro, měl bych mít odvahu to udělat taky.

Téma jsem úmyslně zadal tak, aby umožňovalo, co nejširší vztahování se ke skutečnostem mimo naši osobu, ať již k těm poznatelným smysly (či případně pomocnými vynálezy) a rozumem, nebo k těm mimo naše běžné vnímání.

Tak tedy nad námi vnímám pouze obrazně, nezáleží na tom, jestli nad, pod či vedle. Jde o to, že jde o Něco (Někoho), Co (Kdo) je zároveň Já i ne-Já, jehož jsem součástí. To mohu dočasně vnímat a zároveň se cítím od Něj vzdálen požadavky, které na mě klade každodenní úsilí o dobývání chleba vezdejšího. Je zároveň osobní i neosobní. Možná by chtělo lépe vysvětlit, jak vnímám spojení všech

skutečností, které můžu nahmatat svými smysly či uchopit svou myslí. Věřím, že jsme součástí skutečnosti, která nás nekonečně přesahuje a která je původcem vesmíru, tedy všeho, co je pro nás nějak vnímatelné. Stačí se podívat na oblohu mimo dosah měst, které ji znečišťují světelným odpadem, a člověk zůstává stát v úžasu. Je to pohled, který neomrzí a kterému astronomové zasvětili celý život, nebo můžu použít slova „hvězdnaté nebe nade mnou“, jimiž Kant dokládá svoji víru. Druhou část jeho výroku „a mravní zákon ve mně“ vnímám jako schopnost člověka dospět k autonomní morálce. To je taková, která je schopna nám z našeho nitra dávat vedení, když potřebujeme rozeznávat mezi dobrým či zlým, nebo lépe mezi správným či nesprávným tak, abychom byli schopni kráčet po naší životní cestě. Ta podmiňuje naši svobodu navzdory institucím, jako je stát či škola.

Nevyznávám tu však žádnou anarchii či bezvládní. Vládce či vedoucí by se však měl vnímat především jako služebník (ne sluha) ve smyslu výroku: „Kdo chce mezi vámi být největším, ať je služebníkem všech.“ Ideálem je hledání stavu harmonie ve skupině i uvnitř nás samých. Takovou harmonii semitské národy vyjadřují slovy šalom či salam, což je stav klidu, převyšující každé pomýšlení. To hledání pak Číňané označují slovem wu-wej, usilovat bez úsilí nebo činit nečiněním. Když se nám oboje daří, může být vládcem právě ta nás přesahující skutečnost, které si lidé zvykli říkat Bůh.

To, co Kant nazývá mravním zákonem, je zakotveno ve schopnosti úžasu jako právě při pohledu na nekonečnost světů nad námi. Žasnout však můžeme i nad tak obyčejnými tvory, jako moucha, nad tím, jak je vybavena pro to, aby přežila a předala život dál. Žasnout můžeme nad dalekým výhledem do krajiny, když vystoupíme za jasného dne na vysokou horu. Žasneme nad krásou druhého člověka, k němuž pocítíme vřelé city. V takových případech vypadnou pojistky naší mysli, která obvykle vše hodnotí a třídí na to, co je (pro nás) dobré či špatné, a my začneme vnímat Bytí v jeho celistvosti. Pak si uvědomujeme propojení s Bohem, jehož hlavní vlastností je Láska. Vnímáme, že Bůh je láskou, která rezonuje se stavem našeho srdce.

Lucka N., 14 let

Nebe. Nebe, mraky, Slunce, vesmír. Jedna z mála věcí, co je nad námi. V křesťanství, buddhismu atd. lidé věří ve spousty různých věcí. Podle mě si tím vytvářejí svůj vlastní svět se svými vlastními pravidly. Žádná z těch věcí mě ale nikdy nezajímala / nezaujala. Lidé mají své vlastní názory, pro které mají své vlastní důvody, a já jim je nechci nijak brát.

Co se mě týká, můj svět se skládá z toho, co vidím, co slyším a co já sama vytvářím.

A Bůh? Nikdy jsem ho neviděla, neslyšela ani necítila. A rozhodně není jeden z mých výtvorů. Podle mě ho ale vytvořili lidé. Že jo, kdo z nich by byl / je schopný unést všechn ten tlak ze života a viny z chyb, které udělal. Nemohli unést, to, co nám život dal, a nemohli se na nikoho obrátit, a možná proto si vytvořili Boha. Přece jen každý se potřebuje na někoho obrátit, o někoho se opřít, věřit v to, že když oni nemají tu moc zařídit si svůj vlastní šťastný konec, někdo jiný určitě má.

Navíc, na koho většinou svalí vinu, když se stane nějaká zkáza? Na Boha samozřejmě. Jak už jsem řekla, lidé nejsou schopni vzít zodpovědnost za své vlastní jednání, a tak to připisují někomu jinému.

Boha lidé považují za všemocného stvořitele, neměli bychom se tedy za Boha považovat všichni? Vždyt každý z nás je prakticky stvořitel, vytváříme si svůj vlastní svět z toho, co je v nás, a z toho, co je kolem nás.

Nemám nic proti lidem, kteří v Boha věří. Já to jenom prostě nemám zapotřebí. Chci se spoléhat na svou vlastní sílu, a i když se někdy o někoho potřebuju opřít (ať jde o Boha nebo o mé přátele), neudělám to. Možná proto, že po celá ta léta, co jsem o Bohovi slyšela samé věci, jako že je všemocný, „milující“ atd., mi nijak nedocházelo, proč teda nepomůže lidem, co ho potřebují (potom jsem už začala postupně ztrácet víru jak v Boha, tak i v lidstvo samotné – ono to spolu souvisí), nebo jsem prostě jen byla tvrdohlavá a nechtěla jsem na nikoho spoléhat. Nicméně jsem ale nechtěla mít nic společného s něčím, co zavinilo tolik sporů a válek, které se ani stát nemusely (a které, jak mi připadá, byly naprosto zbytečné).

Lidská víra je ale opravdu silná (když se do toho ti lidé opravdu pustí). V některých případech mi to ale připadá víc jako bláznovství. Tolik nevinných životů bylo zmařeno jenom kvůli tomu, že někdo věřil v něco jiného než ten druhý. Není to ale jedno? Nakonec jsme všichni jenom lidé z masa a kostí (a většinou i mozků, v některých případech chybějící), všichni žijeme pod tím stejným nebem a chodíme po stejné zemi.

Navíc ti, co věřili v Boha a vyhlásili kvůli tomu válku jiným zemím / národnostem / kulturám atd., jenom protože neměli stejnou víru jako oni, mi s prominutím připadají jako naprostí idioti. Jak už jsem říkala, Bůh byl podle nich stvořitel, že? Stvořil lidi. Neznamená to ale, že lidský život by pro ně měl být svatý? Takže ti lidé, co v Boha věřili a šli kvůli němu do válek, kde zemřelo mnoho jiných lidí, vlastně ničili jeho dílo.

To je mi ale logika! V tomhle světě jsou lepší mnohem věci než politika, práva atd. Všichni by se tu mohli pozabíjet, a stejně by to bylo jedno. Tenhle život je moc krátký na to, abych ho promeškala řešením nedůležitých věcí. Ano, přesně tak. Lidé řeší samé nedůležité věci. Vlastně si ale všechny ty problémy, jako války,

hlad atd., zavinili sami. Ty věci vůbec nemusely být. Jen kdyby se na chvíli zastavili a zamysleli se. Nu což. To co si nadrobili, ať si taky sami uklidí... Nebo ne?

Veronika B., 14 let

Nevím přesně, v co věřím. Vím ale, že tam nahoře určitě něco je. Nerada jsem jako ostatní, a proto v Boha nevěřím. Boha mají totiž všichni. Ráda věřím v postavy, které mi trochu připadají jako posvátné bytosti.

Když člověk umře, dost lidí říká, že duše žije dál. Pak jsou zase řeči o tom, že se narodíme jako někdo *jiný* (kurzíva doplněna – poznámka učitele), takže žijeme třeba deset životů. Až ale naše duše bude unavená a vyčerpaná, až pak budeme moci v klidu odpočívat v pokoji. Je asi pravda, že je nějaký posmrtný život, ale dost lidí říká, že když zemřeš, tak prostě zemřeš. Tělo je mrtvé a šmytec, jídlo pro zvířata. Tohle si ale nemyslím. Je dost možné, že je nějaký další život po smrti. Já osobně věřím, že tenhle život je jedno velké dobrodružství, a smrt je jen začátek nového. V nebe nevěřím. Co když jsme si tohle vymysleli jen proto, že chceme v něco věřit? Co když tenhle život (kurzíva doplněna) není první, jen si to neuvědomujeme? Nebo NECHCEME uvědomovat?

Až umřu, absolutně nevím, co se mnou bude. Třeba si mě vezmou moji milovaní a půjdeme společně dál? Nebo to bude jen černota a pak nakonec pád. Nebo to bude můj vysněný a lepší život, o kterém jsem vždycky snila

Peklo? Ne. Pro mě peklo neexistuje. Nedělím lidi na hodný a špatný. Každý má svým způsobem v sobě dobro i zlo. Ale nemusí se to dělit jen na černou a bílou. Někdy se objeví i šedá a život je pak o tolik jednodušší.

Pro mě prostě platí, že až umřu, stane se to, co se vždycky mělo stát. Co (kurzíva doplněna), to ale nikdo neví.

Přeju si, aby lidstvo zaniklo a na Zemi byla jenom příroda.

Vojta K., 14 let

Co je nad námi? To je docela neobvyklá otázka. Přiznám se...

Nikdy jsem nad tím nepřemýšlel a nikdy jsem se nato nikoho neptal. Nechci nikoho urazit, ale (já si myslím – změněno na kurzivu) *na to*, že nad naší planetou sídlí samotný Bůh nebo jiný všemocný „vládce“, já nevěřím. Ale zase na druhou stranu si to jenom myslím. Je to jen názor. Ale na sto procent můžu říct, že ve vesmíru něco je.

Ať už jsou to různé planety, slunce, měsíce nebo meteority. Je škoda, že síla vědců, astronomů a obecně lidí, kteří se o to zajímají, ještě neprolomili otázku, zda je vesmír nekonečný, nebo někde v daleké dálce opravdu má konec. Když teď tak nad tím přemýšlím, je to opravdu děsivé.

Ale já si myslím, že opravdu vesmír nemá svůj konec. A věřím v to, že někde v dálce je úplně stejná planeta jako tahle, kterou my už dlouhá léta obýváme. A u ní to bude stejné. Myslím, že taky už tam je život nějaký ten pátek. Rozhodně to bude též vyspělá země jako ta naše, ale myslím si, že pokud opravdu existuje, tak stejně lidé z našeho století, možná *ani* (kurziva doplněna) tisíciletí se tam nepodívají. A kdyby jo. Měl bych velký zájem se na tu planetu vydat a trochu ji prozkoumat. Ale to sem asi nepatří. Nevadí, v životě mám i jiné cíle.

Dan V., 14 let

Co je nad námi? Já a moje rodina to moc neřešíme, takže nemůžu říct, že nevěříme, ale ani, že věříme. Jak říkám nejsem ani věřící, ani nevěřící, takže nedokážu posoudit, jestli naši zemi „řídí“ nějaký bůh nebo čistě jen příroda. Osobně se přikláním k přírodě, protože je *o ní* (kurziva doplněna) přeci jen více důkazů než o bozích.

Můj pohled a názor na věřící je takový, že to jsou lidi jako každý jiný, akorát se v těžkých životních situacích obracejí na bohy a modlí se k nim, prosí je o pomoc. Myslím si, že by se tito lidé neměli odsuzovat a hanit. Přeci jen si vezměte, kolik lidí za den řekne „pane bože“ nebo „ježíškriste“. A potom jdou a smějí se někomu jen proto, že věří. Přece neznamená, že když nevěřím, tak půjdu a budu odsuzovat toho, kdo věří. To přece nedává smysl.

Vesmír je nekonečný a rozhodně si nemyslím, že jenom naše malá Země je jediná, kde žijí živí tvoří. A víte co? Já na UFO docela věřím, protože mi hlava nebere, jak mohli Egypťané postavit tak velké pyramidy. Je o tom hodně teorií, třeba že jim bůh dal sílu, aby to zvládli. Já věřím na to UFO.

Přijde mi smutné, že lidé bez boha nezvládnou „nic“ a řídí se tím, co on řekne. Přece by každý člověk měl být svůj a řídit se svým vlastním a zdravým rozumem, a ne nějakým bohem...Ale asi na to má každý jiný názor, a nechci urážet zrovna vás, pane učitelí. Respektuju váš názor. Také si myslím, že tam nahoře je ještě něco, co nikdo neviděl.

Adéla T., 14 let

Nade mnou je hodně věcí. Já v mém věku jsem nic, ale přesto něco jsem. Na mém názoru ještě tolik nikomu nezáleží, někdy by mělo, někdy ne. Vždy mi připadá, že děti v mém věku takhle moc nepřemýšlejí, já většinou taky ne, když nemám zadanou podobnou slohovku. Ale je to docela k zamyšlení. Každý jsme výjimečný, ale každý v jiném smyslu. A otázka „já a bůh“, to nemohu posoudit. Z mého pohledu je nějaká víra absurdní, a na co já věřím? Já vlastně ani na nic, možná v osud. Co by se mělo stát, stane se, jen my to můžeme ovlivnit, ne někdo

jiný. Šťestí taky podle mě není, je to jen dobrá shoda náhod, možná tomu něco napomohlo, ale nedokážu si představit co. Jak říkám, je to osud? Shoda náhod? Být ve správnou dobu na správném místě? To samé naopak, když se to nepovede, můžeme si za to sami? Je to náhoda? Zavínil to někdo jiný? Je to osud? Špatné místo a čas? Tohle jsou otázky, které si my lidé klademe. Buď tomu nevěříme, nebo to házíme na druhé. Všichni jsme oproti takovýmhle nezodpověditelným. Měli bychom si klást takovéhle otázky, ne jiné.

Anička C., 14 let

Nad námi je nebe, které má spoustu neviditelných částí. Nebe se pořád mění. Jako malá jsem si myslela, že mraky jsou siluety lidí, zvířat a věcí. Nebo že hvězdičky zářící na černé obloze jsou zesnulí příbuzní nebo zvířátka, kteří už tady mezi námi nejsou. Myslela jsem, že když člověk umře, tak jeho duše putuje do nebe. Každá dušička se uhnízdí na hvězdičce a září na obloze tak intenzivně, jak dlouho tam je. Čím déle je duše v nebi, tím víc v noci září. Nebe je tvořeno z něčeho neznámého. Člověk ani pořádně neví, co si má o něm myslet, a *tak* (kurziva doplněna) si ho představuje každý po svém. Já vidím nebe přes den modré a v noci tmavé. Zda je v nebi život nebo ne, nemohu říct, ani jsem o tom nikdy neuvažovala. Zda v nebi je Bůh, to je otázka, na kterou si každý člověk musí odpovědět sám. Sama za sebe nemohu říct, že Bůh není, ale nějaká nadlidská síla tam je. Já nejsem věřící člověk, ale Boha volám, když je mi špatně. Domnívám se, že takto to má velká nevěřící většina lidí.

Na světě má každý člověk své poslání, ať dobré nebo špatné. Lidský život na začátku vzniká z lásky. Něco nadpřirozeného má osudy lidí v rukou. Člověk má předem předepsanou budoucnost. Někdo, kdo je velmi zvědavý, si svůj osud nechá vyvěstit a říct. Takový člověk, se domnívám, nemůže být v životě šťastný. Svůj osud bych dopředu vědět nechtěla. Byla bych ze špatných zpráv smutná a život bych neprožívala naplno, ale v obavách, kdy přijde ta špatná zpráva.

Proto razím heslo: „Svůj život si každý den užívám, jako kdyby byl můj poslední.“

Lucka H., 14 let

Každý to má v životě jiné. Každý je jiné národnosti. Někdo je bílý, žlutý nebo černý, ale polovina lidí je spojena vírou. Každý na něco věří nebo v někoho věří. Já patřím do té skupiny *lidí* (kurziva doplněna), kteří věřící nejsou. V něco věřím, ale bůh to není. Nevím, jak jsme se zrodili, nevím nic o naší historii. Ano, učíme se dějepisu, učíme se historii, ale já tomu prostě nevěřím. Jak všichni vědí, že je to pravda? Jak vědí, že je 15. června roku 2017, jenom že jednou nějaký člověk řekl,

že pojmenuje dny a ty se budou dokola opakovat? Pak z toho vznikl měsíc, pak roky, pak desetiletí, století...Nechápu to, v tomto věku to opravdu nechápu. Věřím, že je tu něco, co je pravda, ale tady toho není tolik. Věřím, že je nějaké místo, kam se ukládají hodné duše, a naopak místo, kam se ukládají hříšné duše. Ale až potom, co splní svůj „nějaký úkol“, který musí splnit na zemi. Proto byly stvořeny. Nevím proč, ale odmala přemýšlím, co je nad námi. Vždycky jsem si říkala, že naši zeměkouli ovládá nějaký obr. Nevím proč, ale věřím v to doteď. Věřím, že kdyby chtěl, tak už tu dávno nejsem. Věřím, že vše, co děláme, má svůj důvod.

Kamila Š., 14 let

Co je vůbec Bůh? Je to nějaká síla, nějaký vousatý děda? Nevím. Nikdo to neví, protože pro každého je to něco jiného nebo třeba nic. Někdo na to nevěří. Já věřím na duchy, Boha i posmrtný život. Bůh pro mě vždy byl vousatý děda sedící na mraku, udávající osud, *kteří* u sebe *má* (kurzíva doplněna) mrtvé lidi. Teď je to určitá síla, která ovládá každého z nás. Když udělám dobrou věc, vrátí se, a *podobně je* (kurzíva doplněna) to i se špatnými. Udává karmu, protože „karma je zdarma“.

Já si říkám, že každá dobrá / špatná věc a každý dobrý / špatný člověk má v životě nějaký význam. Třeba ty věci a lidi „bůh“ přivolává.

Podle mě mají nějakou roli, aby se lidi posunuli dál. K tomu posmrtnému životu. Věřím, že po životě něco je a setkám se s lidmi, kteří tu *již* (kurzíva doplněna) nejsou, protože jaký by měl život smysl? Narodit se, pracovat a umřít? Nevím. Třeba je život jen první etapa z mnoha dalších. No, ale jelikož jsem optimista, velký optimista a od pondělí do pátku jsou pro mě jen tři dny, tak věřím, že až umřu, tak se probudím jako další malé dítě.

Taky si myslím, že jeden člověk umře proto, aby mohl žít další. Když jsem se měla narodit, děda ležel v nemocnici. Jak umřel, tak jsem se narodila já. Myslím, že děda umřel, abych tu mohla být.

Takový *je* (změněno na kurzívu) pro mě celkově smysl „boha“. Udává směr, jakým se náš život *ubírá* (změněno na kurzívu), a možná je někde kniha, kde jsou všechny osudy napsané. Sama se modlím a věřím na to.

Tereza S., 14 let

Je spousta lidí, ať jsou černé, bílé nebo žluté barvy, kteří v něco věří. Já na Boha věřím. Většinou, jak znám své kamarádky, které věřící nejsou, tak to i na někdy dolehne, a když si nevědí rady, tak se modlí k Bohu. Hodně lidí si třeba klade otázku, jak vlastně Bůh vypadá. V různých pohádkách je Bůh popisován jako žijící téměř jenom v nebi, jak jsou mraky. Já si toto nemyslím. Já vím, že Bůh je všude. A nezáleží na tom, jestli někdo odjel do zahraničí anebo je ve své rodné

zemi. Bůh bude vždycky s ním. Bůh nás všechny chrání a miluje. A hlavně mu můžu říct zcela všechno, co mě trápí. Mám k němu úctu. A taky ho mám ráda.

Člověk, i když si bude myslet, že na tom celém světě je sám, tak nikdy nebude, protože Bůh bude vždycky s ním. A co je nad námi? Nad námi je zvláštní část, kterou my lidé vidíme v podstatě téměř jako neviditelnou. Pouze modrou s mraky či bez mraků, která se každým dnem rozednívá a zase stmívá. Nebe je nekonečně velké, ani se to jinými slovy napsat nedá. Jako malá jsem si představovala, že různé tvary mraků jsou obrysy „zemřelých“ lidí a zvířátek. Jako dítě jsem tam po každé hledala babičky a zemřelého psa. A už se mi to dokonce párkrát podařilo. Vždycky jsem si tak na něho vzpomněla. A co jsou hvězdy? Hvězdy jsou taková hodně moc zmenšená sluníčka. Podle mě každá hvězda něco symbolizuje. A taky se říká, že prý každý člověk má svoji hvězdu.

Pavla H., 14 let

Já osobně na Boha nevěřím, protože i kdyby tam nahoře byl, tak jsme v tom sami.

Dobře, každý někdy poděkuje bohu nebo řekne něco ve smyslu „Bože můj“, i já to říkám docela často. Já věřím třeba v nadpřirozeno. Neříkám, že by mi věřící nějak vadili či bych je až nenáviděla, já je vlastně nijak neřeším. Podle mě je hezké v něco věřit – tedy pokud to není úplná kravina – a být si jistý tím, že tam ten Bůh prostě je a věří ve vás.

Můj táta věří – jako já – v paralelní svět a říká, že po smrti se objevíte na břehu řeky Styx, která dělí smrt a život. Na jejím břehu je převozník, který žádá o lístek, aby vás mohl převézt na druhý břeh. Možná je to pravda, možná ne. Pokaždé jsem uvažovala o tom, co se vlastně s lidmi stane po smrti. Jak se asi lidé cítí? Opravdu vidí světlo na konci tunelu? Či řeku Styx? Také se říká, že vidíš své zahynulé milované, kteří tě přemlouvají, ať na světě zůstaneš ještě chvíli, nebo abys šel s nimi.

Otázka „kde se vzal vesmír“ je těžká a myslím, že každý by na ni měl odlišnou odpověď. Má odpověď je taková, že nikdo nemůže vědět, jak vznikl vesmír a kde se vzal. Možná je tu od začátku všech začátků, možná je to jen jedna z miliónu nevyřešených otázek. Já jen vím, že vesmír je nekonečný a opravdu zvláštní. Možná nás vesmír dělí od jiných zemí a jiných galaxií. Nikdo neví, co se tam nahoře vlastně děje, třeba tam je nějaká válka, ale my lidé o tom nic vědět nemůžeme, protože nám není souzeno vědět „všechna moudra světa“.

Podle mého jsme jenom další z otravných bytostí nekonečného světa, kteří jen touží vědět něco, co nikdy vědět nebudou. Těším se, až naše rasa vyhyne a tuto dříve překrásnou planetu ovládne příroda

Lucka P., 14 let

Musím se přiznat, že u tohoto tématu jsem musela hodně přemýšlet. Nakonec jsem tak nějak došla k tomu, co napíšu. Myslím si, že nad námi je něco nebo někdo, co vidí nás, ale my to nevíme. To něco stvořilo vesmír. Vidí vše, co se u nás odehrává, a myslím si, že tady na světě je to takový vládce, kterého my nevidíme. Ani o něm nic nevíme. Myslím, že to něco my jako lidé vnímáme, ale nevíme o tom. Nedokážu si představit, jak ten někdo nad námi vypadá, ale rozhodně je větší než my. On nás všechny řídí, ale my o tom nevíme. Zároveň nás neřídí, protože nás řídí i Bůh a i my řídíme sami sebe. Bůh je někdo, kdo mi pomáhá řídit mě a mou mysl. Neřídí jen mou mysl, řídí mě celou, ale zároveň se řídím i já sama. Když nastane chvíle, kdy se mám rozhodnout mezi několika věcmi – rozhodnu se pro jednu a ani nevím, proč jsem se pro ni rozhodla. Myslím si, že to za mě rozhodl Bůh. Protože nikdo jiný ve mně není. Jen já a Bůh. Víím, že sama sebe neznám úplně celou. Tu část mě, kterou neznám, zná Bůh, nikdo jiný. Rozhodně věřím ve více věcí, ale nevím *přesně* (kurzíva doplněna), v co věřím.

Anketa

O TOM, CO HEZKÉHO MĚ DÍKY BOHU POTKALO, A TŘEBA TROCHU I O NĚM

Vlastik Krejčí, duchovní

Co hezkého mě v životě potkalo – to není jen na dvě tři věty. Takže to pojmu tak trochu jako naše úvodní sdílení, co v Obci unitářů Teplice máme na začátku shromáždění: „Milí přátelé, tentokrát bych s vámi rád sdílel radost z toho, že tu máme léto, dlouhé dny, vlhké noci a že se můžeme jít koupat k řece! Mějte se moc krásně a zbylou část léta si užijte se vším všudy, co k létu patří. Žádný den není totiž samozřejmý, ale je to velký dar, že ho můžeme žít.“

Josef Oršulík, bývalý laický duchovní

Hledal jsem kdysi knihu. Měl jsem tehdy asi 62 roků. Kniha měla název Nálada a její vědomé tvoření. V tento moment jsem si uvědomil, že si vědomě tvořím svoji náladu. Jde o vědomou tvorbu. K. J. Maliarik píše: „Naučit se myslet tvůrčím způsobem a naučit se pracovat tvůrčím způsobem.“ Bůh stvořil svět. Mazdaznan říká: „Vše je dobré, vše je třeba zdokonalovat.“

Markéta Drtinová

Z čeho se raduji? Z krásných ran. Ran, anebo rán? Inu, vlastně ony spolu souvisí. Bez pěkné rány bych si asi nevšimla pěkného rána. Letního rána, kdy svěží vánek hladí ramena, slunce prosvítá mezi listovím, ptáci zpívají, Pražáci jógují a pejsci v našem lesoparku čůrají. Raduji se z klidných chvil, kdy se zdá, že vše má svůj smysl.

Jan Všetečka

Radost mi udělalo, když se se mnou jako svým učitelem přišla rozloučit 8. B a poděkovat mi za to, co všechno jsem je naučil. Přitom jsem na počátku školního roku vůbec nevěděl, co si s nimi počít. Zpočátku mi připadali poněkud jednodušší. Možná v tu chvíli nemohli jinak. Jen jsem věděl, že nic nemusím. Snažil jsem se s nimi jednat na rovinu. Nenechal jsem si nic líbit, ale taky jsem zbytečně neprudil. Snažil jsem se přitom neustupovat od principů slušného chování. Bral jsem je vážně. Trpělivě jsem jim s nimi sdílel svoje zkušenosti a názory. A oni se z těch počátečních dementů postupně začali stávat zajímaví lidé s různými přístupy k řešení úkolů, které jsem před ně stavěl. Vrcholem rozloučení byly tři slohové práce, které mi jako dárek na rozloučenou napsaly holky, které si oblíbily naše hodiny slohu – dvě Lucky a Kamila.

Jarmila Bittnerová

Bůh že má dobrou náladu? Mé přesvědčení a jistota je, že Bůh je věčná blaženost. Doufám, že jednoho dne k tomu lidstvo dospěje.

Ludmila Luxová

Každý krok, který udělám, je radost.

Drahomíra Havlíková

Byla jsem na chalupě, kde byly všechny tři moje děti, moje sestra a vnučky a bylo mi tam moc dobře. Bylo to pohlazení po duši.

Jana Hreвуšová

Jsem ráda v kruhu unitářských přátel. V tu chvíli vnímám, že jsem.

